

стандартам фінансової звітності, що і компанії в приватному секторі, оскільки Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) були розроблені в якості єдиних стандартів, як для державних, так і для приватних компаній.

Останні дослідження демонструють, що багато країн мають покращити звітність та розкриття інформації у державних компаніях. Нещодавнє дослідження державних банків розвинутих ринкових країн показує, що 96 % опитаних готують і публікують свої річні звіти, більшість з яких знаходяться на власних веб-сайтах, і що 93 % також розкривають свою фінансову звітність. Але дослідження також показує, що тільки 71 % банків розкривають позабалансову інформацію, тільки 63 % розкривають свої системи управління і систему управління ризиками, тільки 64 % розкривають мінімально дозволений (регулятивний) капітал і коефіцієнт достатності капіталу [2]. Поліпшення звітності державних корпорацій означає реформування стандартів і якості звітності фінансової та збільшення нефінансової звітності.

Література

1. Andrés Luis Al. Governance in state-owned enterprises revisited : the cases of water and electricity in Latin America and the Caribbean [Електронний ресурс] / Luis Alberto Andrés, José Luis Guasch, Sebastián López Azumendi // The World Bank Policy Research Working Paper. - № 5747. - 2011. - Режим доступу : http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2011/08/01/000158349_20110801150940/Rendered/PDF/WPSS5747.pdf

2. Luna-Martínez J. Global Survey of Development Banks [Електронний ресурс] / José de Luna-Martínez, Carlos Leonardo Vicente // The World Bank Policy Research Working Paper. - №5969. - 2012. - Режим доступу: <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5969>

3. Косова Т.Д. Актуальні проблеми стандартизації діяльності рахункової палати в Україні / Косова Т.Д., Шевченко В.В. // Гроші. Фінанси і Кредит. - №11-12(1). - 2013. - С. 99-102.

УДК 336.14:061.25(4)

Кулай А.В.,

доцент кафедри фінансів та оподаткування,
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк,

ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ БЮДЖЕТНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

В другій половині ХХ століття в наукових дослідженнях все більше приділяється уваги питанням фінансово-бюджетним відносинам їх взаємозв'язку та впливу на економічні процеси, які знаходять своє відображення в економічній політиці держави та сформованих на той час інтеграційних об'єднаннях. Відбувається зміна наукових поглядів щодо неефективності кейнсіанських аналітичних моделей та політики регулювання попиту в умовах зростання бюджетного дефіциту (Роберт Лукас)[1, с. 435], поведінки процентних ставок і капіталу і їх залежність від фінансування в довгостроковій перспективі бюджетного дефіциту (А. С. Бліндер і Р. М. Солоу) [3]. Наприкінці ХХ століття вчені визначають, що механізми та інструменти бюджетного регулювання та валютної політики є вирішальними для збалансованого та стабільного зростання.

Бюджетна складова економічної політики ЄС законодавчо означена лише як "фінансові положення", якими регулюються бюджетні правовідносини щодо бюджету ЄС та окремих критеріїв бюджетних обмежень країн-членів. Це при тому, що питання надання пріоритетності інструментам бюджетного регулювання, неодноразово піднімається ще з часу "Плану Вернера" (1971 р.), а також пропозицій щодо застосування гармонізованих і обов'язкових правил бюджетного регулювання національних бюджетних політик, які вперше були запропоновані в Пакеті Делора-1 (1986 р.) [7] і знайшли своє продовження в Пакті стабільності і зростання (Stability and Growth Pact 1997 р.) [8]. В умовах інтенсивного розвитку процесів глобалізації і регіоналізації світової економіки зростає значимість політики бюджетної консолідації, ефективності впливу її механізмів та інструментів на економіку країн-членів ЄС. Водночас, науково-теоретичне обґрунтування та сфера застосування терміну "бюджетна консолідація" досить часто поєднується з фіскальною консолідацією щодо регулювання дефіциту бюджету, державного боргу, курсів валют, та інших макроекономічних показників [2].

В міжнародних фінансових відносинах бюджетна консолідація представляє собою сукупність заходів спільної бюджетної політики щодо "підтримки надійного і збалансованого зростання, створення ефективних робочих місць, а також підтримання економічної та фінансової стабільності в довгостроковій перспективі [9]". Бюджетна консолідація забезпечується інституційно-регуляторною діяльністю Союзу, шляхом гармонізації, конвергенції та уніфікації бюджетного процесу, спрямованою на досягнення мети фінансової політики ЄС. В організації бюджетного процесу ЄС актуальним залишається його консолідація з бюджетними процедурами країн-членів, яка активізувалася з часу підписання Лісабонського договору (2007).

Вагомим інструментом впливу на стан бюджетних систем країн-членів в частині дотримання принципу ефективного збалансування витратків національних бюджетів по відношенню до їх реальних доходів належить інструментам і механізмам з обслуговування та управління державними боргом, які практично повністю є повноваженнями національних урядів. В межах національних повноважень щодо взяття фінансових зобов'язань відповідно до критеріїв конвергентності, вбачається необхідність посилення консолідації національних рішень на рівні ЄС щодо обслуговування державного боргу країн-членів.

Бюджет ЄС, як основний інструмент реалізації Маастрихтських домовленостей, має на меті, через перерозподіл, як доходів, так і видатків, сприяти підвищенню реальної конвергенції між державами-членами в довгостроковій перспективі. Водночас, бюджет ЄС перерозподіляє близько 5% різниці між багатими і бідними країнами, тоді як через федеральні податки і трансферти у США перерозподіляється приблизно 20% такої різниці. Це при тому, що не всі доходи можуть виконувати цю функцію [6].

Пошук шляхів оптимальної структури та ефективності механізмів формування доходів спільного бюджету ЄС рівно як і напрямів реформування видатків, пронизує всю історію становлення і розвитку інтеграційної фінансової системи Союзу. Особливо відчутною, з часу запровадження середньострокового бюджетного прогнозування, стала необхідність реформування бюджетної підсистеми в період 2007 – 2013 років коли зростанням фінансових зобов'язань склало 108,78% (всього – 864 989 млн. євро) [4]. Зазначене спонукає ЄС до пошуку нових джерел доходів спільного бюджету. Пропозиції громадськості, політиків і вчених зводилися до того, що власний ресурс, який сплачувався країнами-членами до бюджету ЄС, повинен був стати першим для зникнення з двоступеневої дорожньої карти Європарламенту (2007) і Комісії (2009) при одночасному збереженні ВНД-ресурсу. Натомість, з метою компенсації випадваючих доходів ПДВ-ресурсу, пропонувалися для запровадження податки на особистий і корпоративний дохід, енергію, зв'язок, фінансові операції, клімат, авіаційні перевезення, сеньйораж, акцизи на тютюн, алкоголь, автомобільне паливо та інші [5]. Водночас, через неузгодженість і протиріччя різних точок зору, як зі сторони інституцій ЄС, так і країн-членів, у зазначеному середньостроковому періоді, крім збільшення питомої ваги ВНД-ресурсу до 73,71%, жоден із нових видів власних доходів не запроваджений. З врахуванням різних точок зору міжнародної економічної науки та політиків країн-членів, важливим напрямом перебудови спільної бюджетної політики ЄС в наступних періодах може стати структурна зміна доходів спільного бюджету на користь власних доходів від діяльності інституцій ЄС та запровадження пріоритетів видатків спільного фінансування за рахунок внесків держав-членів незалежно від застосовуваних механізмів їх формування.

В цілому бюджетна система ЄС, як на наднаціональному, так і національних рівнях вимагає суттєвого реформування, що полягає у застосуванні більш гнучких фінансових інструментів бюджетування, моделей та форм економічних взаємовідносин між інституціями ЄС та країнами-членами, посилення дієвості офісу ЄС з боротьби з шахрайством, удосконалення системи наднаціонального контролю та інші. При цьому, в бюджетній діяльності ЄС важливу роль відіграє поєднання процесів вертикальної конвергенції видатків бюджету ЄС з горизонтальною конвергенцією, яка в переважній мірі має застосування в податковій політиці ЄС – гармонізації та уніфікації податкових систем країн-членів.

Література

1. Корнійчук Л. Я., Татаренко Н. О., Поручник А. М. та ін. Історія економічних учень: Підручник / Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.; За ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 1999. – С. 435
2. Barrios, S., Langedijk, S., Lucio Pench L. EU fiscal consolidation after the financial crisis Lessons from past experiences / S. Barrios, S. Langedijk, L. Pench. – European Commission Directorate General for Economic and Financial Affairs. – Economic Papers 418 I July 2010. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// ec.europa.eu/economy_finance/publications/.../pdf/ecp418](http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/.../pdf/ecp418)
3. Blinder Alan C., Solow Robert M. Does fiscal policy matter? / Econometric Research Program Research Memorandum No. 144 August 1972. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// www.princeton.edu/~erp/ERParchives/archivepdfs/M144](http://www.princeton.edu/~erp/ERParchives/archivepdfs/M144)
4. Decision of the European Parliament and of the Council. Amending the Interinstitutional Agreement of 17 May 2006 on budgetary discipline and sound financial management as regards the multiannual financial framework, to take account of the expenditure requirements resulting from the accession of Croatia to the European Union (2013/419/EU) of 22/07/2013 – [Electronic resource]. Access mode: [http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin.../ fin_fw_k 0713_en.cfm](http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin.../fin_fw_k 0713_en.cfm)
5. Leen A. R. 'The Revenues of the European Union: Past, Present, and Future', in: International Relations, Culture and Global Finance, D. Kalaitzidis (ed.), ATINER, 2011. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// media.leidenuniv.nl/legacy/al-2011-05](http://media.leidenuniv.nl/legacy/al-2011-05).
6. Rafael Domenech, Antonio Maudes and Juan Varela, Fiscal Flows in Europe: the Redistributive Effects of the EU Budget, *Weltwirtschaftliches Archiv*, 136(4), 2000. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// www.uib.cat/depart/deaweb/personal/profesores/personalpages/joanrossello/Docencia/Aplicada/domenech.pdf](http://www.uib.cat/depart/deaweb/personal/profesores/personalpages/joanrossello/Docencia/Aplicada/domenech.pdf)
7. Report on Economics and Monetary Union in the European Community / Committee for the study of Economic and Monetary Union. Jaguars Delors Chairman. 1989. P. 16. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// aei.pitt.edu/1007/1/monetary_delors](http://aei.pitt.edu/1007/1/monetary_delors).
8. Stability and Growth Pact / European Commission. – [Electronic resource]. Access mode: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic.../sgp/index_en.
9. World Economic Situation and Prospects 2015 // United Nations publication Sales No. E.15.II.C.2. – New York, 2015. – [Electronic resource]. Access mode: [http:// www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/](http://www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/)